

13. Dzhafarova, O. V., Ivantsov, V. O. (2007) Problemy klasyfikatsiyi zakhodiv administratyvnoho prymusu. *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya*. № 1(31), pp. 59–67. [in Ukr.].

14. Pisots'ka, K. O. (2021) Metody administratyvnoyi diyal'nosti pidrozdiliv yuvena'noyi preventsiyi Natsional'noyi politysiyi Ukrayiny. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. № 8(44), pp. 14–18. [in Ukr.].

ABSTRACT

Karina Pisotska. Method of forces in the administrative activity of juvenial prevention divisions of the National Police of Ukraine. The article considers the method of coercion in the activities of juvenile prevention units of the National Police of Ukraine.

The analysis of legal sources and works of scientists on the definition of administrative coercion and the author's definition of the method of administrative coercion in the activities of juvenile prevention units of the National Police of Ukraine as the use of authorized units of juvenile prevention units of the National Police of Ukraine, the rights and interests of the child, as well as the protection of public interests and the interests of others from the wrongful acts of minors, through the prevention and cessation of offenses.

The peculiarities of the method of coercion in the activities of juvenile prevention units of the National Police of Ukraine are revealed, such as: measures of administrative coercion are applied only by authorized officials, which are determined by law; by applying coercive measures, the authorized official must persuade the citizen to comply with the universally binding rules of conduct or to suspend or punish him for committing illegal acts; types, procedure of application, terms of application of measures of administrative coercion are determined by normative legal acts; one of the defining features of administrative coercion is that measures of influence are applied compulsorily.

It is emphasized that the immediate purpose of administrative coercion is the prevention of administrative offenses and the cessation of illegal behavior at the time of its commission and the indirect purpose – the protection of public rights and interests of all members of society.

It is determined that the administrative coercion used by juvenile prevention units is mostly determined by the fact that the main object of the unit's administrative activities are minors, as coercive measures can be applied to children who have committed offenses and to others who have committed offenses against children.

Keywords: *administrative coercion, coercive measures, juvenile prevention, units, police, classification.*

УДК 342.95

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-146-150

Світлана РИЖКОВА[©]

викладач

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ПРОТИДІЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ІНОЗЕМЦІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ДМС УКРАЇНИ

У статті розглянуто необхідність належного регулювання суспільних відносин у сфері міграції, у тому числі протидії нелегальній міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів. Найбільш вагомого значення тут набуває високоефективна діяльність Державної міграційної служби України (далі – ДМС) щодо протидії адміністративним правопорушенням іноземців в Україні, в тому числі в прикордонних регіонах, які є традиційно «привабливими» для іноземців.

Наголошено, що ДМС України є головним суб'єктом протидії адміністративним правопорушенням саме іноземців, як особливої категорії суб'єктів в Україні. В подоланні відповідних негативних явищ йому сприяють інші органи публічної адміністрації (державні органи, органи місцевого самоврядування та представницькі органи).

Надано увагу питанням визначення сутності протидії адміністративним правопорушенням іноземців в діяльності ДМС України.

© С. Рижкова, 2022

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7549-7654>

revord@gmail.com

Вказано, що сутність протидії адміністративним правопорушенням іноземців в діяльності Державної міграційної служби України полягає у сукупності взаємопов'язаних цілеспрямованих дій ДМС України (її посадових з осіб), спрямованих на розробку і реалізацію заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням, обмеженням та усуненням явищ і процесів, детермінуючих адміністративні міграційні правопорушення іноземців в Україні.

Ключові слова: державна міграційна служба, нелегальна міграція, протидія, іноземець, адміністративні правопорушення.

Постановка проблеми. Виконання зобов'язань, передбачених міжнародними угодами та розбудова власних демократичних традицій зумовлюють необхідність удосконалення як вітчизняного правового масиву, так і функціонування суб'єктів публічної адміністрації в Україні.

З огляду на вищевказане актуальності набуває необхідність належного регулювання суспільних відносин у сфері міграції, у тому числі протидії нелегальній міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших, визначених законодавством, категорій мігрантів. Найбільш вагомого значення тут набуває високоєфективна діяльність державної міграційної служби України (далі – ДМС) щодо протидії адміністративним правопорушенням іноземців в Україні, в тому числі в інших прикордонних регіонах, що є традиційно «привабливими» для іноземців.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідженню проблем протидії міграційним правопорушенням іноземців приділяли значної уваги такі українські науковці, як: Н. Бортник, Ю. Василик, Д. Голобородько, В. Колпаков, Ю. Курилюк, С. Мосьондз, Т. Мінка, О. Малиновська, В. Олефір, В. Палько, О. Піскун, В. Половніков, Ю. Римаренко, О. Савченко, С. Чехович та ін.

Метою статті є визначення сутності протидії адміністративним правопорушенням іноземців в діяльності ДМС України, а також визначення поняття протидії адміністративним правопорушенням в діяльності Державної міграційної служби України.

Виклад основного матеріалу. Втілення положень чинного законодавства забезпечується новітніми підходами до адміністрування міграційними процесами з боку держави через державні інституції – ДМС України.

Загалом міжнародна міграція надзвичайно багатогранний процес, адже є низка причин, що змушують людей переїжджати до іншої країни – примусове переміщення (депортація), вимушене переміщення через загрозу свободі, життю чи здоров'ю внаслідок військових конфліктів, політичних репресій чи екологічних катастроф (біженці), об'єднання сімей, що внаслідок тих чи інших обставин опинилися у різних країнах, репатріація (або повернення емігрантів на батьківщину) і, нарешті, міграція з метою пошуку кращих умов життя і праці, тобто зумовлена соціально-економічними факторами. Переміщення з метою пошуку кращих умов життя і праці є найбільш поширеними. Часто інші види міграції є прихованими формами економічної, що дають змогу обійти правові перешкоди на шляху економічних мігрантів [1, с. 26].

За великим тлумачним словником сучасної української мови «протидія» визначається як дія, що спрямована проти іншої дії, перешкоджає їй [2, с. 1173].

Зважаючи на це, ДМС України як суб'єкт протидії адміністративним правопорушенням іноземців, відповідно до покладених на неї завдань, здійснює заходи щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції, іншим порушенням міграційного законодавства, виконує в межах повноважень, передбачених законом, правозастосовні і правоохоронні функції [3, с. 123].

У дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук О. Кузьменко дійшла висновку про те, що адміністративно-правова протидія нелегальній міграції на загальнодержавному рівні реалізується завдяки функціонуванню особливого механізму, основними компонентами якого є організаційно-структурні утворення, адміністративно-правові заходи, нормативне забезпечення. Цей механізм є системною складовою частиною загальнодержавного механізму впливу щодо соціально негативних явищ [4, с. 17].

Стосовно доцільності вживання термінів «протидія» та «боротьба» щодо проблеми нелегальної міграції, ми приєднуємось до думки І. Серової, Ю. Римаренка та В. Новик, які надають перевагу терміну «протидія» у зв'язку із тим, що поняття «боротьба» більшою мірою стосується активних дій репресивного характеру, а «протидія» – дій, що, передусім, є превентивними, запобіжними, профілактичними.

Позиція зазначених фахівців підтверджується тим, що протидія, яка засновується

на превентивних засобах, не виключає застосування адміністративного примусу, притягнення нелегальних мігрантів до відповідальності. Однак саме під час протидії звертається увага на актуальний останнім часом принцип забезпечення захисту прав людини – нелегального мігранта. Уряди повинні пам'ятати про цей принцип у тих випадках, коли вони вживають заходів у боротьбі із нелегальним переправленням мігрантів, а також тоді, коли вони можуть у такий спосіб викликати упереджене ставлення до мігрантів. Термін «боротьба» треба застосовувати під час розгляду проблеми транснаціональної організованої злочинності, що має прямий зв'язок із нелегальним переправленням мігрантів через кордон [5].

В цьому аспекті С. Лисенко слушно відмічає, що термін «протидія» стосується дій, які передусім є превентивними, запобіжними, профілактичними. Однак протидія, що заснована на превентивних засобах, не виключає застосування адміністративного примусу [6].

У висновках до дисертаційного дослідження О. Л. Гамалій зазначає, що протидія правопорушенням, які вчиняються іноземцями в Україні, визначається як система різноманітних видів діяльності та комплексних заходів, які здійснюються системою суб'єктів протидії, спрямованих на попередження, усунення, нейтралізацію і обмеження (ослаблення) факторів, детермінуючих правопорушення іноземців в Україні. Зазначається, що термін «протидія» як засадничий в адміністративному праві та кримінології отримав у законодавстві України як позитивні, так і протилежні, негативні контекстні ознаки. Складовими структури протидії правопорушенням, які вчиняються іноземцями в Україні, є тільки та діяльність, що безпосередньо стосується іноземців [7].

Принагідно зазначимо, що в цьому визначенні протидії центральним є її розуміння як системи різноманітних видів діяльності та комплексних заходів, які здійснюються системою суб'єктів протидії адміністративним правопорушенням іноземців в Україні, що, однак, утворює певну риторичну тавтологію.

Загалом система являє собою сукупність взаємопов'язаних і розташованих у певному порядку елементів, що формують цілісне утворення [8, с. 27].

Цілком очевидним є те, що ДМС України є головним суб'єктом протидії адміністративним правопорушенням саме іноземців, як особливої категорії суб'єктів в Україні. В подоланні відповідних негативних явищ йому сприяють інші органи публічної адміністрації (державні органи, органи місцевого самоврядування та представницькі органи, на кшталт «Меджлісу кримськотатарського народу»).

У спільному дослідженні В. Колпаков та О. Кузьменко зазначають, що в адміністративному праві під суб'єктом протидії розуміють власника прав і обов'язків у сфері державного управління, що передбачені адміністративно-правовими нормами, здатного надати права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати. Також суб'єктів, які здійснюють протидію нелегальній міграції, фахівці пропонують класифікувати на: 1) державні органи; 2) органи сфери місцевого самоврядування; 3) громадські організації; 4) міжнародні представництва. За іншим критерієм такі суб'єкти поділяють на: 1) спеціально створені; 2) суб'єкти, для яких цей вид діяльності є основним, поряд з іншими основними, тобто одним з основних; 3) суб'єкти, для яких цей вид діяльності є другорядним [9, с. 238].

Щодо суб'єктів протидії та запобігання злочинності, доцільно підтримати позицію О. Кальмана, який відносить до таких суб'єктів: державні органи, службові особи, громадські організації, соціальні групи, окремі громадяни, наділені відповідною компетенцією, правами і обов'язками, діяльність яких відповідно до чинного законодавства спрямована на розробку і реалізацію заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням, обмеженням та усуненням криміногенних явищ і процесів, що породжують злочинність [10, с. 30].

Висновки. Отже, сутність протидії адміністративним правопорушенням іноземців в діяльності Державної міграційної служби України полягає у сукупності взаємопов'язаних цілеспрямованих дій ДМС України (її посадових осіб), спрямованих на розробку і реалізацію заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням, обмеженням та усуненням явищ і процесів, що детермінують адміністративні міграційні правопорушення іноземців в Україні.

Список використаних джерел

1. Міграція і толерантність в Україні : зб. ст. / за ред. Ярослава Пилинського. Київ : Стило, 2007. 191 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад і голов. ред. В. Т. Бусел.

Київ: Ірпінськ: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

3. Ryzhkova S. A. State Migration Service of Ukraine as an actor of anti-illegal migration. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Special Issue № 1. P. 122-127.

4. Кузьменко О. В. Адміністративно-правова протидія нелегальній міграції в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Українська Академія державного управління при Президентові України. Київ, 2000. 20 с.

5. Серова І. Теоретико-концептуальні проблеми міжнародно-правового визначення нелегальної міграції та механізмів протидії даному явищу. *Юридичний журнал*. 2006. № 3. URL : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2193>.

6. Лисенко С. О. Адміністративно-правова діяльність ОВС щодо протидії правопорушенням, пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів серед дітей. URL: <http://crimeconsult.info/uk/publikatsiji.html>.

7. Гамалій О. Л. Адміністративно-правова протидія правопорушенням, які вчиняються іноземцями в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Харків нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2012. 21 с.

8. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. Київ : Вид-во УАДУ, 1998. 160 с.

9. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Нелегальна міграція генезис і механізм протидії : монографія. Київ ; Дніпропетровськ, 2002. 372 с.

10. Кальман О. Г., Козьяков І. М., Кут В. М. Проблеми протидії злочинності : підруч. ; за ред. О. Г. Кальмана. Харків : Новасофт, 2010. 352 с.

Надійшла до редакції 08.06.2022

References

1. Migrants and tolerance in Ukraine [Migration and tolerance in Ukraine] : zb. st. / za red. Yaroslava Pylynsko. Kyiv : Stylos, 2007. 191 p. [in Ukr.].

2. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / uklad i holov. red. V. T. Busel. Kyiv : Irpin: VTF «Perun», 2005. 1728 p. [in Ukr.].

3. Ryzhkova, S. A. (2019) State Migration Service of Ukraine as an actor of anti-illegal migration. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. Special Issue № 1, pp. 122-127.

4. Kuzmenko, O. V. (2000) Administratyvno-pravova protyidiia nelegalnii mihratsii v Ukraini [Administrative and legal countermeasures against illegal migration in Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Ukrainaska Akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Kyiv, 20 p. [in Ukr.].

5. Sierova, I. (2006) Teoretyko-kontseptualni problemy mizhnarodno-pravovoho vyznachennia nelegalnoi mihratsii ta mekhanizmyv protyidi danomu yavyschchu [Theoretical and conceptual problems of the international legal definition of illegal migration and mechanisms for countering this phenomenon]. *Yurydychnyi zhurnal*. № 3. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2193>. [in Ukr.].

6. Lysenko, S. O. Administratyvno-pravova diialnist OVS shchodo protyidi pravoporushenniam, poviazanyim z nezakonnym obihom narkotychnykh zasobiv sere ditei [Administrative and legal activities of the Ukrainian Security Service in combating offenses related to the illegal circulation of narcotic drugs among children]. URL: <http://crimeconsult.info/uk/publikatsiji.html> [in Ukr.].

7. Hamalii, O. L. (2012) Administratyvno-pravova protyidiia pravoporushenniam, yaki vchyniautsia inozemtsiamy v Ukraini [Administrative and legal response to offenses committed by foreigners in Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. Nauk : 12.00.08. Kharkiv nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 21 p. [in Ukr.].

8. Nyzhnyk, N. R., Mashkov, O. A. (1998) Systemnyi pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia [A systematic approach in the organization of public administration] : navch. posib. Kyiv : Vyd-vo UADU, 160 p. [in Ukr.].

9. Kolpakov, V. K., Kuzmenko, O. V. (2002) Nelegalna mihratsiia henezys i mekhanizm protyidi [Illegal migration genesis and mechanism of countermeasures] : monohrafiia. Kyiv; Dnipropetrovsk, 372 p. [in Ukr.].

10. Kalman, O. H., Koziakov, I. M., Kuts, V. M. (2010) Problemy protyidi zlochynnosti [Problems of combating crime] : pidruch. ; za red. O. H. Kalmana. Kharkiv : Novasoft, 352 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Svitlana Ryzhkova. On the essence of combating administrative offenses by foreigners in the activities of the State Migration Service of Ukraine. The article considers the need for proper regulation of social relations in the areas of migration, including counteraction to illegal migration, citizenship, registration of individuals, refugees and other categories of migrants defined by law. The most significant importance here is the highly effective activities of the State Migration Service of Ukraine to counteract the administrative offenses of foreigners in Ukraine, including in other border regions, which are traditionally «attractive» for foreigners.

It has been noted that the State Migration Service of Ukraine is the main subject of counteraction to administrative offenses of foreigners, as a special category of subjects in Ukraine. Other public administration bodies (state bodies, local self-government bodies and representative bodies) contribute to overcoming the relevant negative phenomena.

Attention has been paid to the issues of determining the essence of counteraction to administrative offenses of foreigners in the activities of the State Migration Service of Ukraine. It is indicated that the essence of counteraction to administrative offenses of foreigners in the activities of the State Migration Service of Ukraine is a set of interrelated purposeful actions of the State Migration Service of Ukraine (its officials from persons) aimed at the development and implementation of measures related to the prevention, detection, restriction and elimination of phenomena and processes determining administrative migration offenses of foreigners in Ukraine.

Keywords: *state migration service, illegal migration, counteraction, foreigner, administrative offenses.*

УДК 342.95+351.9

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-150-156

Віталій ШЕВЧУК

аспірант

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ФОРМИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

У статті наведено поняття громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні, розкрито його зміст. Встановлено, що під ним треба розуміти визначену законом діяльність представників громадськості, спрямовану на перевірку (спостереження, нагляд) за законністю виконання завдань правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Виокремлено найбільш дієві форми та способи громадського контролю (засоби та способи його реалізації) за діяльністю правоохоронних органів в Україні, а саме: представництво громадськості в колегіальних органах при центральних та територіальних підрозділах правоохоронних органів, зокрема: діяльності громадських рад в системі правоохоронних органів; участь громадськості в обговоренні та підготовці нормативно-правових актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів; безпосереднє звернення громадян та ЗМІ до правоохоронних органів з метою отримання інформації про їх діяльність; участь представників громадськості у відборі кадрів до правоохоронних органів та проходження атестації кадрів; участь представників громадськості під час службової перевірки щодо скарг на дії чи бездіяльність правоохоронців та ін.

Ключові слова: *громадський контроль, діяльність правоохоронних органів, форми та способи громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні.*

Постановка проблеми. Система правоохоронних органів України є тією невід'ємною складовою державних інституцій, рівень довіри до якої повинен бути досить високим, а тому їх діяльність повинна здійснюватись виключно в межах закону, на його виконання для належного забезпечення і захисту прав та свобод громадян та на засадах демократичних принципів діяльності органів публічної влади однією, із форм реалізації яких є можливість здійснення громадського контролю за їх діяльністю. З одного боку, значні повноваження цих органів, які в тому числі реалізуються шляхом застосування у разі необхідності примусових заходів впливу, з іншого – певна закритість інформації про діяльність цих органів ускладнює реалізацію громадського контролю за їх діяльністю, що викликає необхідність розроблення та впровадження дієвих та функціональних форм громадського контролю за їх діяльністю, які дозволять, по-перше, не перешкоджати діяльності правоохоронних органів; по-друге, дадуть змогу ефективно оцінювати їх діяльність з боку громадськості та забезпечувати належну їх взаємодію з громадськістю. Виконання цього завдання є можливим в першу чергу через усвідомлення сутності громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, розробку нових та удосконалення існуючих правових механізмів урегулювання ефективних способів його здійснення, що має бути досягнуто шляхом здійснення наукових пошуків у цьому напрямі.